

Podisev nõiakatel, kesköönd viirastustega Völlamäel, sünded vandeseltslased, kuninglik maskiball... Tõepoolest, siin on kõike, mida vajab romantiline ooper. Ja sellisena ongi G. Verdi oma «Maskiballi» lahendanud.

Romantilisel ooperil on oma tinglikkus, nii mõndagi võib siin tunda nativisena või ülespuhutuna. Helilooja sai sellest isegi aru — ega ta muidu parodeerinud romantilise ooperi võtteid oma viimases ooperis «Falstaff». Ent ometi «Maskiballi» lavastamisel teatraalselt tinglikkusest kinnipidamine muutis selle teose jälgimise «Estonias» nauditavaks.

Lavastaja Paul Mägi oli lavastuspildi ja liikumise hästi kooskõlla viinud ooperi muusikaga. Ooper «Maskiball» on numbrioper, iga aaria ja ansambel temas on ümmardatud oma efektse lõpuga. See tingib ka üksikutele rühmade asetuse laval. Võtkem kas või esimene pilt pärast eesriide avanemist: laval on eri gruppide kuninga Gustav III poolehoidjad ja maskeeruvad vandenõulased, ning väga selgelt, otse reljeefsel on mõlemad grupid eraldatud ka partituuris. G. Verdi ansamblikunst on selles mõttes lausa ületamatu. Ja et see kõik, mida me näeme ja kuuleme, on ühtlaselt stiilne, selles on muidugi ka dirigent Vallo Järvil teeneid.

«Maskiballi» tegelaste hulgas on üks õnnelik inimene — see on kuninga nooruke paaž Oskar. Tema trillerdavad, säravad laulukesed, mida Veera Neelus esitab hea kerguse ja graatsiaga, on oma siira rõõmsusega otsekui kontrastiks teiste tegelastele, sisemiselt kannatavatele inimestele. Lavastajal on õigus, kui ta suhtub Gustav III ja tema õukonna kõgu ellu nagu lakkamatusse maskiballi. Võiks öelda, et kõgu ooperi tegevust sümboliseerib kuu,

mida näeme Völlamäe pildis — isegi temal on mask ees...

Nende hulka, kes vajavad varjavat maski, kuulub kõigepealt kuningas Gustav III ise: ta ei suuda jagu saada tunnetest oma parima sõbra krahv René naise Amelia vastu. See saabki kuningale saatustlikuks — kui René sellest teada saab, ühineb ta vandeseltslastega ja tapab kuninga. Gustav III näib ühelt poolt saatuse päilapsena: teda soositakse, enamik õukondlasi suhtub temasse sõbralikult. See annab kuningale enesekindlust ja julgust trotsida hädaohtugi. Seda oli tunda nii Viktor Gurjevi kui ka Hendrik Krummi Gustavis. Viktor Gurjevi tugevmaid stseene oli duett Amelia ja Völlamäel; siin oli selgesti tunda hingelist heitlust kohusetunde ja teda vallanud armastuse vahel. Hendrik Krumm oli parim aga ennustaja Ulrike juures koopastseis. Tema meremehelauluke, tema osavõtt ansamblist, milles ta trotsib Ulrike ennustust teda ootava peatse surma kohta, siis stseen meremehega, kelle ta ohvitseriks ülendab — kõikjal oli tunda, et kuningas naudib olukorda, kus pole vaja arvestada tavalist iseremoniaalsust ja etiketti. Peaosa ooperis on Hendrik Krummile usaldatud esmakordselt ja seda teatri järjekordset sammu noorte jõudude edutamise suhtes tuleb tervitada. H. Krumm on päris jõudsate sammudega kujunemas võimekaks tenorilauljaks ja on saavutanud ka tüübi lavalise vabaduse.

Krahv René osa käsitlesid Tiit Kuusik ja Georg Ots mitmeti erinevalt. Tiit Kuusiku René on väga kirglik inimene. Tema sõprus kuninga vastu on suur, ent ka väarikas. Kui ta aga kahtlustab oma naist armuvahekorras kuningaaga, muutub see sõprus niisama suureks vihkamiseks. T. Kuusiku estuses on

René osa tõmmatud suurte ja selgete pintsli tõmmetega. Georg Ots joonistab René välja filigraanselt ja varjundirikkamalt. Kõik see, mis temas eelneb otsusele tappa kuningas, möödub hoopis piinarikamalt ja valulisemalt. Muide, G. Ots leiab häid ja diskreetseid värve ka oma aava-aria jaoks, milles ta hoiatab kuningat eluga riskimast.

Igati õnnestunud osatäitmiseks võiks lugeda Aino Külvandi Ameliat. Eriti hea oli tema keskne stseen Völlamäel, mis oli üles ehitatud väga kontrastrikkalt ja tugeva dramatismi tunnetusega.

Erinevas plaanis olid antud ka vandeseltslaste paarid. Aaro Pärn ja August Sepp olid lausa lahutamatud ega püüdnudki erinevamate karakteristivate poole. Lähtudes Verdi muusikast on selline lähendusviis mõeldav. Ott Raukas ja Ervin Kärvet seevastu näitasid kahte erinevat iseloomu — esimene neist oli vanem ja kahtlustavam, teine noorem ja usaldavam.

Olga Lund posija ja ennustaja Ulrike osas andis värvika karakterkuju (kuigi partii kippus tema hääle madalaks jääma). Ka Urve Tauts esines Ulrike-na tulemusrikkalt.

«Maskiballi» lavastust «Estonias» võib lugeda igati kindlaks. Solistid mõlemas koosseisus olid ülesande kõrgusel, hästi esines ka koor (koormeistril T. Targama ja I. Trilljärvi). Palju andis lavastusele juurde Eldor Renteri sobiv lavakujundus, mis oli lahendatud leidlikult ja hea maitsega. E. Renter ei killusta vaataja tähelepanu tarbetute pisiasjadega, vaid loob diskreetse, kuid alati väga meeleoluka tausta, mis aitab koondada tähelepanu näitlejatele. Maitsekad olid ka sama kunstniku kostüümid. M. OJA